Bevezetés a MATLAB programozásba

Ekart Csaba 2017

Tartalom

Bevezetés		
1. gya	korlat - Adminisztráció, kalkulátor, beépített függvények, saját szkript és függvény írása 4	
1.1.	Mi a MATLAB? Mire jó?4	
1.2.	A MATLAB környezet	
1.3.	Röviden a MATLAB szkriptekről 5	
1.4.	Röviden a MATLAB függvényekről 5	
1.5.	A legfontosabb alapparancsok	
2. gya	korlat - Vektorok, 2D ábrázolás7	
2.1.	Sor- és oszlopvektor létrehozása	
2.2.	Transzponált7	
2.3.	Összefűzés	
2.4.	Indexelés:7	
2.5.	Csupa egy és nulla tömbök7	
2.6.	Random generálás7	
2.7.	Egységmátrix generálás	
2.8.	Diagonális mátrix generálás:	
2.9.	Lineáris vagy logaritmikus beosztású vektor generálása:	
2.10.	Függvények8	
2.11.	Felosztás 8	
2.12.	Összeg, átlag, szorzat	
2.13.	Maximum és minimum elem	
2.14.	Logikai indexelés, meg keresgélés8	
2.15.	2D ábrázolás9	
3. gya	korlat - Formázott kiíratás, mátrixok, vezérlőszerkezetek12	
3.1.	Formázott kiíratás12	
3.2.	Stringes átalakítások (szám, mátrix) :-)12	
3.3.	Mátrixos alapműveletek 12	
3.4.	Vezérlő szerkezetek - elágazások12	
3.5.	Vezérlő szerkezetek - ciklusok 13	
3.6.	Vezérlő szerkezetek - switch13	
4. gya	korlat - Lineáris egyenletrendszerek, leképezések14	
4.1.	Egyenletrendszer megoldása:	

4.2.	Egy	konkrét példa lineáris egyenletrendszer megoldására	14
5. gy	akorla	t - Polinomok, deriválás, integrálás, anonim függvények	15
5.1.	Poli	nomok	15
5.2.	Nur	nerikus deriválás	15
5.3.	Nur	nerikus integrálás	16
5.3	3.1.	Trapéz szabály	16
5.3	3.2.	Spin-off	17
5.3	3.3.	Függvényes integrálás	17
6. gy	akorla	t - Differenciálegyenletek	18
6.1.	Diff	erenciálegyenletek	18
6.2.	Sze	mléletes megközelítés, gyakorlati példa	18
6.3.	Egy	konkrét feladat megoldása	19
7. gy	akorla	t - 3D ábrázolás	20
7.1.	3D ;	ábrázolás	20
7.2.	Pon	tfelhők	20
7.3.	Feli	iletek ábrázolása	21
7.4.	Szin	itvonalak ábrázolása	22
7.5.	Néz	et beállítódása	23
8. gy	akorla	t – Cellatömbök, struktúrák, fájlműveletek	24
8.1.	Cell	atömbök	24
8.2.	Stru	ıktúrák	24
8.3.	Fájl	kezelés	25
8.4.	For	mázott szöveg olvasása és írása	25
8.5.	Bina	áris fájlok olvasása és írása	25
8.6.	Fájl	ok mentése és betöltése	26
9. gy	akorla	t – Táblázatok, fájlműveletek, képmentés	27
9.1.	Táb	lázatok alapjai és létrehozásuk	27
9.2.	Táb	lázatok összefűzése, alapműveletek	27
9.3.	Fájl	ba írás és olvasás táblázatként	28
9.4.	Gra	fikon fájlba mentése	28

Bevezetés

Ez a jegyzet a második MATLAB ZH felkészülését hívatott megkönnyíteni, illetve egy teljes összefoglalót ad az egész féléves anyagból. A benne található anyag az órákon elhangzottak, a gyakorlatok diáiból, az internet mély bugyraiból és a laborokon kiadott feladatok alapján készült el. Remélhetőleg mindenkinek segíti a tárgyból való felkészülést. Sok sikert a második ZH-hoz!

1. gyakorlat - Adminisztráció, kalkulátor, beépített függvények, saját szkript és függvény írása

1.1. Mi a MATLAB? Mire jó?

A MATLAB szó a Matrix Laboratory rövidítéséből származik. A MATLAB gyakorlatilag egy teljes szoftvercsomag, amely nagyban megkönnyíti és felgyorsítja az algoritmus fejlesztést. Hatékony rengeteg szemléletes, numerikus matematikai probléma megoldására és ábrázolására. A MATLAB egy saját script nyelvvel rendelkezik, amiben implementálhatjuk az adott problémákat.

A MATLAB-ot azért érdemes tanulni, mert később sok tárgy épül rá, nagyban megkönnyíti a munkánkat, de akár matematikai problémákban is segítséget nyújthat. Első program nyelvnek is jó lehet, hiszen a legszükségesebb alap parancsokkal rendelkezik, emellett látványos eredményeket lehet elérni viszonylag kevés energia befektetéssel.

1.2. A MATLAB környezet

A felhasználói felület rengeteg különböző egységből áll: *Command Window, Editor, WorkSpace, Current Directory, Variable Editor, Help* - csak, hogy említsük azokat, amelyeket tényleg használni is fogunk az órák során.

A MATLAB kezelőfelülete (2016-os kiadás)

A *Help* használatának fontosságát nehéz kihangsúlyozni. Ez gyakorlatilag egy olyan funkció, amellyel minden egyes parancsnak a pontos ismertetését megtalálhatjuk, példákkal együtt (rendszerint több példa is tartozik egy témakörhöz). Ennek használatát érdemes minden új parancs bevezetésével tanulmányozni, hiszen ZH-n szabadon használható, és feleannyit elég megtanulni, mint azt gondolnád.

A *Help* az egyik legintuitívabb dolog a világon, szépen beírod, amit keresel és meg fogod találni, ez szinte 100%. A használatához természetesen némi előtudás is szükséges, tudnod kell, hogy mire akarsz rákeresni. A későbbiekben bármikor előhívható lesz az F1 parancs megnyomásával, és az épp az input előtt lévő parancshoz tartozó információkat fogja feldobni.

🕜 Help			– 🗆 🗙
🖛 🔿 🍓 🔆 - 🞯 📔 🕅 MATLAB Documentatio	m × +		¥ 🗆 🖯 🕄 👻
Documentation		Search Documentation	Q
■ CONTENTS Close			
All Products Installation Release Notes Other Releases	MATLAB Simulink Aerospace Blockset Aerospace Toolbox Antenna Toolbox Audio System Toolbox Bioinformatics Toolbox Communications System Toolbox Computer Vision System Toolbox Control System Toolbox Curve Fitting Toolbox Data Acquisition Toolbox	Optimization Toolbox Parallel Computing Toolbox Partial Differential Equation Toolbox Phased Array System Toolbox Polyspace Bug Finder Polyspace Code Prover RF Toolbox Robotics System Toolbox Robotic System Toolbox Signal Processing Toolbox SimBiology	
	Data Acquisition Toolbox Database Toolbox Do Qualification Kit (for DO-178) DSP System Toolbox Econometrics Toolbox Embedded Coder Filter Design HDL Coder Financial Instruments Toolbox Financial Toolbox Fixed-Point Designer Fuzzy Logic Toolbox	SimEvenis SimRF Simscape Simscape Driveline Simscape Electronics Simscape Fluids Simscape Multibody Simscape Power Systems Simulink 3D Animation Simulink Code Inspector Simulink Coder Simulink Coder	•

1.3. Röviden a MATLAB szkriptekről

A MATLA scriptek gyakorlatilag olyan kódok, amiket megszokhattunk más nyelvekben, pl. C++-ból. Egy egyszerű kódsorozat, ami végrehajtódik a futtatása esetén. Ezek a szkriptek .m kiterjesztéssel rendelkeznek, az egyetlen megkötés, hogy ne kezdődjön számmal, illetve space-szel a neve.

Ilyen scripteket a bal felső sarokban található "New Script" gomb segítségével hozhatunk létre. Ekkor megnyílik az editor, ahol szerkeszthetjük azt.

Script létrehozása

1.4. Röviden a MATLAB függvényekről

A függvények az Editor ablakban készülnek, és hasonlóan a szkriptekhez .m kiterjesztésűek. Főleg ilyenekkel fogunk dolgozni, szóval érdemes megtanulni jól használni. Nagyon fontos, hogy függvény - más nyelvekhez hasonlóan - egy saját munkatérben dolgozik, ezért a változók, amelyeket létrehozott a lefutása után megszűnnek. A fejléc formája a function kóddal kezdődik, és az end parancs zárja le. Ez a C++-os { } megfelelője. A függvényt csak akkor fogod tudni meghívni, hogyha ugyanazon a néven van elmentve, mint amilyenen deklarálva van.

1.5. A legfontosabb alapparancsok

Ezek a parancsok / konstansok / operátorok nem szorulnak külön deklarálásra, mert a MATLAB alapból tartalmazza őket. Ezeket rengeteget fogjuk használni, mindet megjegyezni, hogy hogy működik teljesen felesleges, erre alkalmas a Help, viszont érdemes tisztában lenni, hogy egyes parancsok kb. mit csinálnak, ezzel a saját dolgunk is megkönnyítjük a Help használatában ③.

Az alábbi alapparancsokhoz nem kívánok kommentárt fűzni a legtöbb egyértelműen következik a névből, a maradék pedig könnyen kitalálható ③.

Beépített konstansok: i, j, pi, ans, inf, -inf, nan, eps
Operátorok:+, -, *, /, ^, :, ==
Beépített függvények:sin, cos, tan, atan, sqrt, exp, power, pow2, log,
log10, exp, factorial, factor, primes, round, floor, ceil, abs,
datestr(clock), min, max
Egyéb:., ;, ..., %, clear X, clc, save asdf.mat a, load asdf.mat,
format)

2

1

4

3

2. gyakorlat - Vektorok, 2D ábrázolás

2.1. Sor- és oszlopvektor létrehozása

A MATLABos pályafutásunk alatt rengeteget fogunk foglalkozni vektorokkal és mátrixokkal. Ezek működésére térek itt ki.

sorv = [2 1 4 3]; oszlopv = [6; 5; 7; 9];

Ahogy erre alapból számítunk, ennek a kódnak a kimenetele egy sorvektor és egy oszlopvektor lesz, a megfelelő elemekkel feltöltve.

2.2. Transzponált

Az egyik legalapvetőbb mátrix művelet. A legegyszerűbb módja, hogy sorvektorból oszlopvektort csináljunk.

sorv = sorv';

2.3. Összefűzés

Amennyiben két vektort össze kívánunk fűzni az alábbi szintaxis alapján tehetjük meg.

ofv = [sorv, oszlopv'];

2.4. Indexelés:

Semmi extra, de különbség minden más normális nyelvhez képest, hogy az indexelés egytől indul. Az utolsó elem indexére az end paranccsal hivatkozhatunk, a méret lekérdezésére size és length parancs alkalmasak, de az egyik a hosszt, a másik a dimenziószámot adja vissza.

elem = sorv(3); sorv(3) = 44;

2.5. Csupa egy és nulla tömbök

Ha olyan tömböt akarsz létrehozni, ami csupa egyesből vagy nullásból áll, akkor tudod használni ezeket. Ha egy paramétert adsz négyzetes mátrixot csinál, ha kettőt akkor 1. szám x 2. szám méretűt.

ones(2);
zeros(1,3);

2.6. Random generálás

Ha véletlen számokból álló tömböt akarsz létrehozni azt a rand paranccsal lehet. A tömb mérete az előzőekhez hasonlóan adható meg. Az alap intervallum 0;1, lehet szorzással turbózni.

rand(5);

2.7. Egységmátrix generálás

Ha egység mátrixot szeretnél csinálni, akármilyen bármilyen szuper méretben, akkor az előző dolgokat használod, csak az ege paranccsal felturbózva. pl.:

eye(5);

2.8. Diagonális mátrix generálás:

Ha van egy sorvektorod, amiben olyan elemek vannak, amiket egy mátrix főátlójába akarsz behuppantani, akkor használd a diag parancsot. pl.:

v = [2 1 -1 -2 -5]; D = diag(v);

Egyébként használható úgyis, ha egy mátrix a bemente, hogy a diagonálisában lévő cuccok értékét visszaköpi egy oszlopvektorba.

2.9. Lineáris vagy logaritmikus beosztású vektor generálása:

A parancsot általában akkor fogjuk használni, ha a feladatban szükségünk van egy intervallumra, amiben két szám között egyenlő eloszlásban szerepel n darab szám. Pl.: 1 és 2 közötti intervallum 150 elemmel.

Első paraméter: mettől, második: meddig, harmadik: hány elemmel. Részletek: lásd: Help.

```
linspace(2,10,150);
```

2.10. Függvények

Az első órán felsorolt beépített függvények használhatók a vektorokon is, de az elemenkénti művelet végzéshez pont karaktereket kell elhelyezni a megfelelő helyen. pl.: -e.*f

2.11. Felosztás

Ha nem az elemek száma a fontos, hanem a felosztás pontos meghatározása, akkor a kettőspont operátort érdemes használni. Első szám mettől, második lépésköz, harmadik meddig. Jó cucc tud lenni a legtöbb feladatnál. pl.:

dio = 1:0.25:2;

2.12. Összeg, átlag, szorzat

Ha az elemek összegére vagy kíváncsi egy adott tömbben, akkor a sum parancs a barátod. Ez az OSZLOPOKBAN lévő értékeket dobja, tehát a végén egy sorvektort kapsz, amiben benne vannak az összegek oszloponként. Ez nagyon fontos a használat logikájának szempontjából, de a Helpben lévő példák rendkívűl szemléletesek. A prod szorzáshoz használható, ugyanúgy működik, mint a sum, de összeszorozza az elemeket oszloponként, ugyanígy a mean, ami meg átlagol.

```
A = [0 1 1; 2 3 2; 1 3 2; 4 2 2];
M = mean(A);
S = sum(A);
P = prod(A);
```

2.13. Maximum és minimum elem

Pontosan úgy működik mechanikailag mint az előzők, csak annyi a különbség, hogy ha két bemeneti paramétert adok meg, akkor az egyik azt dobja vissza, hogy mi a max érték a másik, meg hogy melyik indexen van. Rendkívűl hasznos maximum érték és maximum hely meghatározás eseténél.

MI = min(A);MA = max(A);

2.14. Logikai indexelés, meg keresgélés

Az egyik legszuperebb parancs, amit használni fogunk a find, ez azt csinálja, hogy a paraméterben megadott logikai feltétel szerint keresgél egy adott vektorban, és azokkal az INDEXEKKEL tér vissza, amely indexű elemek eleget tesznek a feltételnek. A hagyományos logikai műveletek, mint pl. a find és a logikai indexelés abban különbözik, hogy míg előbbi logikai feltétel alapján azt adja vissza, hogy mely indexek tesznek eleget a feltételnek, addig a logikai indexelés az eredeti vektor hosszával

megegyező logikai vektort ad vissza, ami a 0 és 1 számok valamilyen sorozata, ahol az 1 azt jelenti, hogy teljesült az adott indexen szereplő elemre a feltétel a 0 pedig azt, hogy nem. A logikai kifejezések az & és | jelek, illetve ezek többszörösített változataival && és ||-vel írhatók le. Ez a logikus következtetés szerint az és és a vagy művelet megfelelője.

```
alma = [23 14 31 17 42];
indexek1 = find(alma>24); % → [3, 5]
alma(indexek1); % → [31, 42]
indexek2 = alma>24 % → [0, 0, 1, 0, 1]
alma(indexek2) % → [31, 42]
```

2.15. 2D ábrázolás

A MATLAB-ban szuperül lehet függvényeket ábrázolni, igazából a mi szintünken főleg ez a képessége ami iól kihasználható. az, Alkalmazzuk hát ezt a funkciót! A legfontosabb parancsok, amik itt szóba kerülnek, a figure, ami létrehoz egy új ábrát, és a plot, ami kirajzol egy adatsort szépen grafikusan, körülbelül úgy, mint ahogy mi rajzolnánk függvényt a papírra. Két bemeneti paramétere van az x értékek és az y értékek, és ebből szuperül összehoz egy ábrát. Ha csak egy argumentummal adod meg, akkor a vektor elemeit az indexük, tehát a helyük szerint ábrázolja.

Szinusz függvény részletének ábrázolása

Érdemes megemlíteni a stemet is, az is egy frankó dolog, az hasonlóan működik tökre, mint a plot, viszont minden értékhez húz egy vonalat, ilyen szép csíkos lesz a grafikon. (hivatalosan ez a "pálcika diagram"). Fontos lehet még a stairs parancs, ami meg tökre hasonlít ezekhez de ott meg ilyen lépcső -szerű diagrammot kapsz. Összességében ezeket elég ritkán fogjuk használni, csak a plot szót kell jól az agyunkba vésni ②.

```
alma = [23 14 31 17 42];
plot(alma);
korte = [15, 19, 20, 26, 28];
plot(korte, alma);
x = 0:pi/100:2*pi;
y = sin(x);
plot(x,y);
```

Az ábrázolások kapcsán még érdemes említést tenni a subplotról, amivel ábránkat alábrákra oszthatjuk. Magyarul egy táblázatba kerül több diagram. Ez úgy működik, hogy három argumentumot fog kérni a subplot, az első az, hogy hány sor lesz összesen, a második hogy hány oszlop lesz

összesen, a harmadik pedig az index számot sorfolytonosan. Ha több cellába akarsz rajzolni, akkor tudod azt is jelölni, a szokásos "intervallum" jelölés segítségével.

```
x = linspace(0,10);
y1 = sin(x);
y2 = sin(5*x);
figure
subplot(2,1,1);
plot(x,y1)
subplot(2,1,2);
plot(x,y2)
```


Ha akarsz amolyan négyzethálót az ábrára, akkor van erre lehetőséged, bekapcsolásra a grid on parancs, a kikapcsolására a grid off az alkalmas.

A legend parancs arra jó, hogy az adatsorokhoz adj jelmagyarázó szövegdobozt. A függvények grafikai megjelenését a linespec parancs helpre hívásával tudod megtekinteni. Az x és y tengely menti "határokat" az xlim és az ylim paranccsal szabályozhatjuk. A tengely címek megadására az xlabel, az ylabel, és a főcím megadására title parancsok alkalmasak.

```
x = linspace(0,2*pi,50);
ysin = sin(x);
stem(x,ysin)
hold on
ycos = cos(x);
plot(x,ycos)
hold off
legend('sin(x)','cos(x)','Location','southwest')
legend('boxoff')
```


A fenti példafüggvény kimeneti értéke, példa a stem-re és a legendre

3. gyakorlat - Formázott kiíratás, mátrixok, vezérlőszerkezetek

3.1. Formázott kiíratás

A kiíratás egyik legalapvetőbb példája, ha ki akarunk íratni egy szöveg vagy változó értéket a konzolra. Erre jó a disp parancs. A gyakorlatban ez pl. így néz ki:

```
disp(ones(2)./[2 3; 4 5]);
% → 0.5000 0.3333
% 0.2500 0.2000
```

A disp mellett megtalálhatjuk még az fprintf parancsot. Ez különböző szövegek kiíratására alkalmas, formázott-beágyazott mezőkkel, vagy fájlba vagy konzolra. Amit itt jó tudni, hogy a formatSpec résznél a lényeg benne van a helpben.

```
fprintf('Teszt: \n\tEgész: %2.0f\n\tTizedes: ...
%2.4f\n\tNormál: %e\n', 10*pi, 10*pi, 10*pi)
```

A sprintf tök olyan amúgy, mint az frpintf csak nem fájlba vagy konzolra, hanem stringbe "nyomtat".

A format parancs a lebegő pontos számok kijelzésének a pontosságát állítja. Példa:

```
format short; disp(pi/100) % \rightarrow 0.0314
format long; disp(pi/100) % \rightarrow 0.031415926535898
format shortE; disp(pi/100) % \rightarrow 3.1416e-02
```

3.2. Stringes átalakítások (szám, mátrix) :-)

A num2str a "számból stringgé" konverziót hajtja végre. (tehát átalakítja a számot stringgé)

strPi=num2str(pi,3); disp(strPi); $\$ \rightarrow 3.14$

A mat2str parancs egy mátrixot alakít stringgé.

```
strVector=mat2str(1:5);
disp(strVector); \% \rightarrow [1 \ 2 \ 3 \ 4 \ 5]
```

3.3. Mátrixos alapműveletek

Amivel még nem találkoztunk az a squeeze, ami egy fölösleges dimenziót távolít el, tehát azokat, amik leginkább 1-es kiterjedésűek. A reshape parancs is szuper, ez átméretezésre van. A numel megadja egy mátrix összes elemének a számát, a szokásos összegzős dolgok dimenziónként működnek. A logikai műveletek, logikai indexelés, és elemenkénti műveletvégzés az eddigiek szerint.

```
alma = [1 2 3; 4 5 6]; % soronkenti
max(alma, [], 2) % maxkereses
```

3.4. Vezérlő szerkezetek - elágazások

A vártak szerint működnek, azzal a kikötéssel, hogy nincs zárójelezés, a blokk lezáródását egy end jelzi és a feltétel logikai értékét vizsgálja (ami nem nulla, ha igaz). Relációs operátorok az ==, =~, <, >, <=, >=. Logikai operátorok már voltak korábban is, azon túl még megemlíthető a ~, a xor, az all, és az any.

if feltetel	if feltetel	if feltetel1
parancsok	parancsok1	parancsok1
end	else	elseif feltetel2
	parancsok2	parancsok2
	end	else
		parancsok3
		end

3.5. Vezérlő szerkezetek - ciklusok

Nem térnék ki a részletekre, szerintem pontosan érted, hogyan működik.

for n = 1:10	while feltetel
parancsok	parancsok
end	end

3.6. Vezérlő szerkezetek - switch

Pont mint c++-ban.

4. gyakorlat - Lineáris egyenletrendszerek, leképezések

4.1. Egyenletrendszer megoldása:

A mátrixoknál a szorzás nem kommutatív, ezért két féle osztást is definiálunk, a bal osztást és a jobb osztás, amely implementációját tekintve A/B és A\B. Ha egyenletrendszereket akarunk megoldani akkor célszerű bal osztás operátort használni. а Lineáris Algebrából tanultuk, hogy minden mátrix egy lineáris leképezésnek tekinthető. A gyakorlatokon 2D leképezésekről lesz csak nagyítás, forgatás szó, pl. stb. 2D-s esetben forgatásról általában az origó körüli forgásról beszélünk, melyet fogatási mátrix segítségével végezhetünk el. A lenti példában az

$$R(\varphi) = \begin{bmatrix} \cos\varphi & -\sin\varphi \\ \sin\varphi & \cos\varphi \end{bmatrix}$$

mátrix segítségével hajtunk végre egy forgatást.

```
ang = 0.3;
B = [cos(ang), -sin(ang);
sin(ang), cos(ang)];
vonal3 = vonal*B;
```

4.2. Egy konkrét példa lineáris egyenletrendszer megoldására

A feladat az alábbi: Anna, Béla és Cili Münchenbe utaznak a hétvégére vonattal. Amint leszállnak a RailJet-ről, elhatározzák, hogy gyümölcsöt vesznek. Be is térnek az első kisboltba, ahol:

- Anna vásárol a1 almát, a2 banánt és a3 narancsot, összesen d1 EUR-ért;
- Béla b1 almát és b3 narancsot vesz d2 EUR-ért;
- Cili c2 banánt és c3 narancsot vesz d3 EUR-ért.

Számoljuk ki, hogy mennyibe került az egyes gyümölcsök darabja, ez legyen a visszatérési vektor három értéke ([alma ára, banán ára, narancs ára]). Megoldás fv:

5. gyakorlat - Polinomok, deriválás, integrálás, anonim függvények

5.1. Polinomok

A MATLAB-ban a polinomokat az együttható vektorukkal reprezentálhatjuk:

```
P1 (x) = x^2 + 2x + 3 \rightarrow P1 = [1 \ 2 \ 3];

P2 (x) = 10x^3 + 4x^2 + 5x - 7 \rightarrow P2 = [10 \ 4 \ 5 \ -7];

P3 (x) = 3x^4 + 5x^2 - 12 \rightarrow P3 = [3 \ 0 \ 5 \ 0 \ -12];
```

Ezekben a Pn vektorok egyszerű sorvektorok. Az általunk megadott vektorokat a MATLAB megfelelő beépített függvényei szuper módon polinomként fogják eleve kezelni. Ezekkel nagyon nagyot könnyíthetünk a dolgunkon, ezekben az esetekben:

- Kiszámolhatjuk a polinom gyökeit a roots (P) paranccsal
- Kiértékelhetjük egy adott pontban a polyval utasítás segítségével. Parasztosabban ez azt jelenti, hogy egy megadott pontban kiszámolja a függvény értéket. Ha ez a megadott pont vektor, akkor egy olyan vektor a kimenet, amely ugyanakkora, mint a bemeneti és az adott indexekhez tartozó értékek vannak benne.
- Létrehozhatunk egy polinomot a gyökeinek ismeretével, erre a poly(r) parancs a legjobb, amiben az r egy bemeneti vektor a gyökökkel. Pl. r = [-1,1].
- Az egyik legérdekesebb dolog, hogy illeszthetünk polinomot egy tetszőleges adatsorra is. Ezt a polyfit paranccsal tehetjük meg. Ennek első bemenete az x értékek, a második az y, a harmadik pedig a fokszám, azaz, hogy hányadrendű polinomot akarunk ráilleszteni.

```
roots(P);
y0 = polyval(P, x0);
x = -1:0.01:1;
y = polyval(P, x);
r = [-1 1];
P = poly(r);
P = polyfit(x_t, y_t, fokszam);
```

5.2. Numerikus deriválás

Mivel a MATLAB a hagyományos értelemben nem képes a deriválásra, tehát diszkrét értékeken történik, éppen ezért rendkívűl fontos a jelek felbontása. Általánosságban elmondhatjuk, hogy minél sűrűbb felbontást adunk meg, annál pontosabb derivált függvényt kapunk. Analízisből tudjuk, hogy a differenciálhatóság legfontosabb feltétele általában a függvény folytonossága. A MATLAB-bal ilyenről nem beszélünk, lévén, hogy nem "végtelen sűrűek" a beosztások, de megfelelő felbontást választva jó közelítéssel tudunk numerikus deriváltakat számolni.

Az alap parancs amire szükségünk van a diff, ami egy vektorban kiszámolja az egymást követő elemek különbségét. Ezzel létrehozzuk az értelmezési tartomány és az értékkészlet adatsorainak különbségét, és vesszük ezek hányadosát, így megkapjuk a differenciahányadost.

$$\lim_{x \to x_0} \frac{f(x) - f(x_0)}{x - x_0}$$

Érdemes nagyon odafigyelni, hogy a különbség vektornak eggyel kevesebb eleme lesz, mint az eredetinek, így amikor ábrázolni próbáljuk a plot parancs segítségével nagyon oda kell figyelni az indexelésre.

Ha a vizsgált függvény képlettel felirható, tehát polinom vagy szögfüggvény például, akkor adott

hosszúságú és felbontású mintavétel nélkül is megadható egy adott pontban a derivált, csak egy tetszőlegesen kicsi környezetet vizsgálunk.

h = 0.001;	% lépésköz
X = -pi:h:pi	; % értelmezési tartomány
f = sin(X);	% a függvény értékek
Y = diff(f) /	h; % első derivált
Z = diff(Y) /	h; % második derivált
plot(X(:,1:1	ength(Y)),Y,'r',X,f,'b', X(:,1:length(Z)),Z,'k')
1 —	
0.8	
0.6	
0.4	
0.2	
0 -	
-0.2	
-0.4 -	
-0.6	
	$\mathbf{X}$ / $\mathbf{X}$ /
-0.8	
-1 -1	
-4	-3 -2 -1 0 1 2 3 4

Az ábrán a kék függvény az eredeti függvény, a piros függvény az első derivált, a fekete pedig a második derivált

5.3. Numerikus integrálás

A deriváláshoz hasonlóan tudunk integrálni is, amit szemlélet jelentéséből fakadóan a függvényértékek és az x tengely közötti területrészek előjeles összegeként számolhatunk. Az integráláshoz alapvetően három módszert tudunk alkalmazni, de ebből csak kettőt fogunk ténylegesen használni, ezért az "Egyszerű összeadás módszerét" most nem fogom bemutatni, de az előadás diákban megtalálható.

5.3.1. Trapéz szabály

Ennek szemléletesen az a lényege, hogy a függvény alatti területet trapézok területeire bontja fel, és azokat számolja ki, majd összegezi. Ez elég szuper és logikus. Parancsa a trapz (x, y), ahol x az értelmezési tartomány, y az értékkészlet. Főleg akkor fogjuk alkalmazni, ha a konkrét görbét (tehát az egyenletét) nem ismerjük, viszont az értelmezési tartománnyal és az értékkészlettel tisztában vagyunk.

5.3.2. Spin-off

A MATLAB-nak egy szuper tulajdonsága, hogy tudsz benne függvényeket változóban tárolni, ha azok nem túlzottan bonyolultak. Ennek a szintaktikája:

fv = 0(x) x+3;

A @ után megadod a bemeneti paramétereket, utána leírod a függvényt teljes valójában. Ezután az "fv" változó az f(x) = x + 3 függvényt takarja majd.

5.3.3. Függvényes integrálás

A függvényes integrálás lényegében arról szól, hogy a MATLAB klasszikus integrálási parancsát meghívjuk egy függvényre, amit az előzőekben ismertetett módszerrel pl. egy változóban tárolhatunk. Az integral parancs első paramétere maga a függvény lesz, a másik kettő pedig a Newton-Leibniz tételben található a és b megfelelője - tehát az intervallum alsó és felső határa lesz, melyen integrálni kívánunk. Például:

```
fun = @(x) exp(-x.^2).*log(x).^2;
q = integral(fun,0,Inf)
```

Ekkor a q változóba egy konstans érték kerül, amely a fun-ban definiált

$$f(x) = e^{-x^2} \cdot (\ln x)^2$$

függvény integrálja a 0-tőól végtelenig terjedő intervallumon.

6. gyakorlat - Differenciálegyenletek

6.1. Differenciálegyenletek

Analízisből tanultuk, hogy a differenciálegyenletek olyan egyenletek, amelyekben az ismeretlen egy függvény, és az egyenletben szerepel a deriváltjuk is. A MATLAB alkalmas lehet differenciálegyenletek megoldására is, amihez szintén numerikus integrálást alkalmaz a program.

6.2. Szemléletes megközelítés, gyakorlati példa

Szemléletesen egy példát bemutatva, kb. az a lényeg, hogyha például egy hegyi úton sétálunk akkor ugye a magasságunk az előrehaladás függvényében változik. A magasságunkat felírhatjuk pl. az idő a hosszúsági szélességi kör, vagy a megtett út függvényében is. A megtett út függvényében a magasságra a következő összefüggés lesz felírható. (ahol x az út y meg a magasság)

$$y = y(x)$$

Ha ilyenkor van nálunk például egy GPS vevő, ami méri a magasságunk is, akkor az előrehaladás közben elegendő ponton felírva a magasság értékeket akkor megkapjuk a fenti függvény értékeit.

Ez így egy viszonylag egyszerű megoldás lenne, de tegyük fel, hogy nincsen nálunk megfelelő mérőeszköz, viszont látjuk az útmenti emelkedést jelző táblát, amely például 5%-os emelkedőt jelez. Ekkor a tábla megfelelően kicsi környezetében egy tetszőleges h = 100 -ra az alább összefüggést írhatjuk fel: (itt a baloldal az út meredeksége az x és az x+h között)

$$\frac{y(x+h) - y(x)}{h} = 0.05$$

Tegyük fel, hogy az út mentén pár méterenként találunk egy ilyen táblát, melyek a magasság változásának közelítő értékeit adják meg a megtett út függvényében. Ha ezeket az értékeket felírjuk, abből megkapjuk a $\frac{dx}{dy}$ értéket, amely a függvény deriváltja lesz.

14000

6000

Az így kapott görbénket numerikusan integrálva megkapjuk az eredeti y = y(x) értékeket.

Egy konkrét feladat megoldása 6.3.

2000

Teszteljük a tudásunk egy konkrét példában! A differenciálegyenleteket a MATLAB-ban praktikusan két módszerrel oldhatjuk meg: az egyik az explicit Euler módszer, de ez relatíve bonyolult, sok plusz munkát igényel, ezért mi a MATLAB beépített megoldó függvényét fogjuk használni, az ode45-öt. Ennek használatát, az alábbi feladat és megoldása jól szemléleteti:

megtett út (m)

8000

10000

12000

Legyen adott a következő egyszerű, elsőrendű differenciálegyenlet:

4000

$$y'(t) = 2y(t)$$

Adjuk meg az y(t) értékeit a t = [0,3] intervallumon az y(0) = 1 kezdeti érték esetén!

A kód eredménye: a differenciálegyenlet megoldás függvénye

A diákban számos egyéb példa is található, célszerű átnézni, hogy minél inkább "beidegződjön" ez a tudás.

7. gyakorlat - 3D ábrázolás

7.1. 3D ábrázolás

Mint azt már korábban említettem a MATLAB egyik leghasznosabb általunk is alkalmazott tulajdonsága a különböző függvények ábrázolása. Habár 2D-ben csak egyszerűen leegyszerűsíti a dolgunk azzal, hogy nem kell túl sokat gondolkodnunk minden probléma előtt, 3D-ben már sokkal komolyabb potenciál rejlik benne. 3D-s függvényeket szinte lehetetlen ábrázolni papíron. Néhány egyszerűbbet még csak-csak, de a bonyolultabbak ábrázolás számítógépes eszközök nélkül szinte lehetetlen. Hálistennek erre van már megoldás!

A 3D-s függvények ábrázolása a plothoz nagyon hasonlóan működik: szintén az értelmezésitartomány - értékkészlet megadásának kombóján alapszik, csupán azzal a különbséggel, hogy más tartományokról van szó. Jellemzően, amiket rajzolgatni fogunk így, azok pontfelhők, felületek, illetve vektormezők lesznek.

7.2. Pontfelhők

A pontfelhők ábrázolására alkalmas parancs a plot, Működéséhez 3 paramétert fog várni, az X az Y és Z koordinátákat tartalmazó vektorokat, melyeknek azonos indexhez tartozó értékeit egy adott pont koordinátáinak fog tekinteni, amit kirajzol a térben.

```
Pontfelho = rand(500,3);
figure(1)
plot3(Pontfelho(:,1),Pontfelho(:,2),Pontfelho(:,3), 'k.')
title('Pontfelho 3D-ben')
xlabel('x koordinata')
ylabel('y koordinata')
zlabel('z koordinata')
xlim([-1 2]);ylim([-1 2]); zlim([-1 2])
grid on
```


3D-s pontfelhőre példa - a kód kiemenete

7.3. Felületek ábrázolása

Konkrét felületek, valamint függvények kirajzolása nagyon hasonló módon történik. Itt szükségünk lesz a meshgrid parancsra, ezzel tudunk létrehozni egy térhálót, "amire" majd készül az ábra, pl. az [X,Y] = meshgrid (-2:0.1:2) parancs egy olyan hálót feszít ki, ami x és y irányban is -2-től megy 2-ig 0,1-es lépésközzel. Ha megadsz első és második intervallumot is, akkor az első intervallum az x-es kiterjedés a második meg az y tengely irányú (3).

Az ábra kirajzolásához a plot3 parancs helyett a surfre lesz szükség, amely paramétereit tekintve teljesen megegyezik a plot3-mal. Pl.:

x = -2:0.25:2; y = x; [X,Y] = meshgrid(x); F = X.*exp(-X.^2-Y.^2); surf(X,Y,F)

Példa felület - a fenti kód kimenete

Az itt megadott függvény a $F(x) = xe^{-x^2-y^2}$, melyet a [-2, 2] intervallumon ábrázoltunk mind x mind y irányban, 0.25-ös felbontással.

A surfön kívül hasznos parancs még a mesh. A két parancs teljesen hasonlóan működik, de a grafikus megjelenésük nagyban eltér egymástól. Mikor a lentihez hasonló ábrát várunk, akkor érdemes alkalmazni.

```
[X,Y] = meshgrid(-8:.5:8);
R = sqrt(X.^2 + Y.^2) + eps;
Z = sin(R)./R;
figure
mesh(Z)
```


A mesh parancs eredménye

7.4. Szintvonalak ábrázolása

A szintvonalak a függvények ábrázolását segítik nekünk, egy adott szintvonalon a függvény "magassága", tehát a z értékei megegyeznek. Ez térképészetben egy nagyon gyakran használt eszköz. A szintvonalak ábrázolására a contour a legalkalmasabb parancs.

Példának okáért hozzunk létre egy térhálót a meshgriddel, majd használjuk a peaks (X,Y)-t (egy hasznos parancs, ami szemléletesen mutat nekünk egy bizonyos függvényt).

Amennyiben egy feladat a szintvonalak felcímzését is kéri, erre jó a clabel parancs, melynek paramétereként megadjuk a C-t, tehát a contour értékét.

A szintvonalak ábrázolása gyakorlatban

A parancs arra alkalmas, hogy a különböző szintvonalakhoz tartozó értékeket az ábrán grafikusan is megjelenítse.

Előfordulhat, hogy a függvényünket egy ábrán kívánjuk ábrázolni a szintvonalakkal, ebben az esetben a surfc parancs segíthet.

```
[x,y,z] = peaks;
[C,h] = contour(x,y,z);
clabel(C,h)
```

Az ilyen szitukban egyébként ugye a Matlab úgy rajzolja a függvényt, hogy a színe a magasság szerint változik. Ha azt akarjuk, hogy látszódjon a magasság mértéke egy jobb oldali színsávban csak tegyünk oda egy colorbar parancsot.

7.5. Nézet beállítódása

A feladatok gyakran fogják kérni, hogy állítsad egy bizonyos nézőpontra az ábrát. Ez a view paranccsal lehetséges. Két bemeneti paramétere meghatározza a szögbeli eltérést az origótól. A parancs első bemenete az *azimuth* eltérést, a második az *elevationt* adja meg. Ezek szemléletes jelentése az alábbi ábrán jól megfigyelhetőek. ^(C)

A szögelfordulás szemléletes jelentése a view parancs megvalósításával

8. gyakorlat – Cellatömbök, struktúrák, fájlműveletek

8.1. Cellatömbök

A cellatömb egy olyan adattípus, ami különböző típusú vagy méretű változók tárolására alkalmas. Létrehozhatunk új üres cellatömböt a cell paranccsal. Pl.:

C = cell(2, 2);

A cellatömb a {} zárójelekkel a rész cellatömb elemeinek indexelése pedig ()-kel történik. Pl.: ha ismer elemek vannak egy cellatömbben:

 $C = \{1, 2; 3, 4\};$

Egyes cellákban igazából teljesen eltérő elemeket is tárolhatunk, akár további cellatömböket is. A cellatömböket megjeleníthetjük a cellplot paranccsal. A cellatömbök értékadása több módon is történhet: meg lehet tölteni elemenként, és egy sorban is.

```
c{1,1} = '2-by-2';
c{1,2} = 'eigenvalues of eye(2)';
c{2,1} = eye(2);
c{2,2} = eig(eye(2));
```


Példa a cellatömb ábrázolására a cellplot parancs segítségével

8.2. Struktúrák

A cellatömbökhöz hasonlóan különböző típusú és/vagy méretű változók tárolására használható adattípus, azzal a különbséggel, hogy a tárolt adatok névvel ellátott mezőkben vannak. Nagyon hasonlít a C, és C++ nyelvek struct típusához. Az adatok címzése a "változónév.mezőnév" minta alapján történik. Egy példa, hogy hogyan működik ez a gyakorlatban:

```
hallgato.nev = 'Kis Pista';
hallgato.szul_datum = '1992.03.24.';
hallgato.evfolyam = 3;
hallgato.osztalyzatok = [2 4 3 5 3 4 4 3];
```

A struktúra értékeinek a lekérdezése pl.

8.3. Fájlkezelés

A MATLAB A MATLAB-bal való munkánk során nem egyszer fogunk találkozni olyan adatsorokkal, melyek felhasználáshoz fájlbeolvasást kell létrehozni. A fájlokban tárolt adatok használatához először meg kell nyitnunk a file-t a "fopen" paranccsal, majd a legvégén zárjuk be az "fclose" paranccsal. A megnyitás létfontosságú, a bezárás azonban csak formalitás, nem nagyon fogunk olyan helyzettel találkozni, ahol nagy hibát követünk el azzal, ha elfelejtjük a bezárást.

A fájlok két fő fajtáját fogjuk megkülönböztetni: a formázott szövegeket, illetve a bináris fájlokat. A formázott szövegek használhatók logok készítésére, vagy egyszerű adatok olvashatóak le belőle tárolásra. A bináris forma esetében az adatok kompakt tárolása a cél, általában csak programmal olvashatóak, és a formátumok nem feltétlenül derülnek ki. A MATLAB beépített tárolási módja is bináris fájlokat generál és olvas be (.mat).

8.4. Formázott szöveg olvasása és írása

A beolvasott szöveg kiíratásához az fprintf parancs használható. Itt megadod paraméterként a file változót, aztán a szöveget, amit bele akarsz írni. A 'w' paraméter azt jelzi, hogy írni is akarjuk (③. pl.:

```
fid = fopen('süni.txt', 'w');
fprintf(fid,'szöveg');
```

Olvasni is tudunk a fájlokból. Ha formázott szövegről van szó, akkor az fscanf parancsot illik használni. Ennek egy példája:

```
% fajl megnyitasa olvasasra
fid=fopen('file.txt');
% eloszor a header beolvasasa stringkent
Sheader=fscanf(fid,'%s',6);
% majd az adatok beolvasasa lebegopontos szamkent
Sdata=fscanf(fid,'%f %f',[2 inf]);
% fajl bezarasa
fclose(fid);
% beolvasott adatok kirajzolasa
figure;
plot(Sdata');
legend('t','sin');
```

8.5. Bináris fájlok olvasása és írása

Bináris fájlba írás esetén az fprintf parancs helyett az fwritef-t használjuk. Ennek első bemenete a file változó, a második egy tetszőleges számsorozat, a harmadik meg az adatok típusa idézőjelben, pl 'double'. Láthatóan teljesen hasonlóan működik a sima printes parancshoz, csak a végeredmény kódolása lesz különböző ③.

A fileból olvasás is hasnolóan történik a bináris formában, mint formázott szövegekből, de az fscanf helyett, az freadf lesz az általunk alkalmazott parancs. A parancs bemenetei hasonlóan, mint az előző esetben teljesen megegyeznek a "formázott párjával", egyéb részletek a Helpben találhatóak.

8.6. Fájlok mentése és betöltése

Amennyiben egy kirajzolt plotot, egy bizonyos ábrát kívánunk képként elmenteni a saveas parancsot használhatjuk. Ennek részletes bemutatása praktikusan le van írva a *Help* megfelelő részében, de gyakorlati használatának bemutatására az alábbi kód szemléletes lehet.

```
x = [2 4 7 2 4 5 2 5 1 4];
bar(x);
saveas(gcf, 'Barchart.png')
```

Speciális eset, ha a MATLAB saját formátumában szeretnénk "menteni és olvasni". Ez körülbelül azt jelenti, hogy a változóneveket értékeket, és egyéb használt parancsokat, történetet stb. kimentünk egy fájlba, illetve betöltünk egy másikból. Erre a save és a load parancs alkalmasak.

9. gyakorlat – Táblázatok, fájlműveletek, képmentés

9.1. Táblázatok alapjai és létrehozásuk

A táblázat egy olyan adattípus, amely különböző típusú és méretű változók rendszerezett tárolására alkalmas. Az oszlopokba sorolt adatok tárolására a legmegfelelőbb, amire jó példák a vesszővel tagolt fájlok (csv), vagy a klasszikus excel táblák (xls,xlsx) is.

Táblákat a legegyszerűbben a table paranccsal hozhatunk létre. Az elemeik felsorolása utána a "változóneveket", azaz a megfelelő oszlopok nevét is meg kell adnunk a 'VariableNames' parancs segítségével.

Táblázatokat létrehozhatunk tömbökből az array2table, a cell2table és a strut2table parancsok megfelelő helyzetben való felhasználásával. Természetesen odavissza működő parancsokról van szó, ezeknek a fordított "párjai" a table2array, a table2cell és a table2struct.

Az adatokat a táblázatban háromféle képpen indexelhetjük.

- () táblázatot ad vissza
- {} tömböt ad vissza
- oszlopnévvel vektort ad vissza

9.2. Táblázatok összefűzése, alapműveletek

istable	logikai értékkel tér vissza: 1, ha a beadott
	paraméter táblázat, 0, ha nem az.
height, width	táblázat sor- és oszlopszámának lekérésére
	alkalmas parancsok
summary	a tábla tartalmának statisztikai összefoglalója
	rendezett formában.
ismember, ismissing	hasonlóan az istablehez, le ellenőrzi, hogy
	valamilyen változó megtalálható egy másik
	struktúrában
sortrows	az első oszlop szerint sorba rendezi a mátrix sorait
varfun(func, A)	létrehoz egy olyan táblát, ami az A táblának
	elemeinek func függvény meghívására létrejött
	képeit tartalmazza
rowfun()	hasonlóan a varfunhoz, de sorokra van meghívva
<pre>standardizeMissing(A, indicator)</pre>	bizonyos elemeket kicserél a táblában az adott
	hiányzó elem értékre, ami általában a NaN lesz.
unique	ugyanazon elemekkel tér vissza, mint az eredeti
	tábla, de minden elem csak egyszer szerepel
	benne
intersect	két bemeneti paraméterből azokat az elemeket
	adja vissza, amely mindkét szerkezetben szerepel,
	de mindegyik csak egyszer szerepel
union	klasszikus unió művelet ismétlődés nélkül

setdiff(A,B)	A két halmaz különbségével tér vissza: azok az
	elemek vannak benne, amelyek csak A-ban vannak
	ismétlés nélkül.
setxor(A,B)	kizáró vagy alkalmazása. azok az elemek, amelyek
	maximum az egyik halmazban szerepelnek
innerjoin, outerjoin	táblázatok összefűzsére alkalmas, különböző
	logika mentén: lásd a Helpben 😳

9.3. Fájlba írás és olvasás táblázatként

Amennyiben konkrét táblázat típusból olvasunk be (pl. xls, xlsx, csv, stb.) célszerű a szokásos beolvasási parancsok (fopen, freadf, fscaf stb.) helyett a table saját függvényeit használnunk.

A readtable ('filename.csv'), a filenam.csv nevű fájlban lévő táblázatot beolvassa egy MATLAB által kezelt táblázat változóba 🛞 Hasonlóan működik a writetable is. Ezek a parancsok több bemeneti paraméterrel is rendelkezhetnek, ezeket meg lehet találni a Helpben.

9.4. Grafikon fájlba mentése

Korábban már volt szó egy plot fájlba mentéséről, de ennek kicsit "kőkorszakibb" módját is be kell mutatni, mert a gyakorlatokon ez szerepelt, bizonyosan jó okkal.

A print parancsot fogjuk használni ehhez, erre egy ékes példát kimenettel együtt itt találhattok.

```
f1=figure;
surf(peaks)
title('Peaks felület')
xlabel('x')
ylabel('y')
zlabel('z')
colorbar
set(gca)
print(f1,'-dpng','-zbuffer','-r300','surf1.png')
```

